

การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สภากาชาดไทย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*

APPLICATION OF IDDHIPADA 4 IN THE WORK OF THAI RED CROSS OFFICIALS, SRI RACHA DISTRICT, CHONBURI PROVINCE

ธนรา เพ็ชรแหวน¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Thanara Pedwan¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: thanara042530@gmail.com

วันที่รับบทความ : 3 สิงหาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 15 กันยายน 2568; วันตอบรับบทความ : 17 กันยายน 2568

Received 3 August 2025; Revised 15 September 2025; Accepted 17 September 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย 2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าหน้าที่สภากาชาด 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

Citation:

* ธนรา เพ็ชรแหวน และ เกษฎา ผาทอง. (2568). การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วารสารสหศาสตร์การพัฒนสังคม, 3(6), 658-670.

Thanara Pedwan and Ketsada Phathong. (2025). Application Of Iddhipada 4 In The Work Of Thai Red Cross Officials, Sri Racha District, Chonburi Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(6), 658-670.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า 1.การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านฉันทะ รองลงมาคือ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิมังสา ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่การศึกษาและประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนเจ้าหน้าที่ที่มี เพศ และอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทยไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะ คือ 1) ด้านฉันทะ พบว่า เจ้าหน้าที่สภากาชาดไทยทุกหน่วยงานมีความรักใคร่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน 2) ด้านวิริยะ พบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทยเตรียมความพร้อมเพื่อรอรับการให้บริการ ควรเตรียมความพร้อมก่อนครั้งชั่วโมงในทุก ๆ 3) ด้านจิตตะ พบว่า เมื่อผู้บังคับบัญชามอบหมายงานพร้อมลงมือปฏิบัติทันที ลดงานตกค้าง 4) ด้านวิมังสา พบว่า ตรวจสอบข้อบกพร่องและหาแนวทางการแก้ไขไม่ให้เกิดซ้ำอย่างสม่ำเสมอจำนวน

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4, การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย

Abstract

This research article has the following objectives: 1. To study the application of the Four Bases of Power in the work of Thai Red Cross Society staff. 2. To compare the application of the Four Bases of Power in the work of Thai Red Cross Society staff. 3. To suggest guidelines for the application of the Four Bases of Power in the work of Thai Red Cross Society staff. This is a mixed-method research. The quantitative research collected data from a sample of 341 people. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research collected data through interviews with 5 key informants. The data was analyzed by content analysis with context.

The research results found that: 1. The application of the Four Bases of Iddhipada in the work of the Thai Red Cross Society staff was at a high level overall. When considering each aspect, it was at a high level in all aspects. In order of average values from highest to lowest, it was found that the aspect with the highest average value was Chanda, followed by Viriya and Citta, and the aspect with the lowest average value was Vimansa, respectively. 2. The comparative results showed that staff with different education and experience had different opinions on the application of the Four Bases of Iddhipada in the work of the Thai Red Cross Society staff. Overall, it was significantly different at the 0.05 level. Staff with different genders and ages had no different opinions on the application of the Four Bases of Iddhipada in the work of the Thai Red Cross Society staff. 3. Recommendations: 1) In terms of Chanda, it was found that staff from all units of the Thai Red Cross Society have love and are good friends to one another. 2) In terms of Viriya, it was found that staff of the Thai Red Cross Society performed their duties in a prepared manner to be ready to provide services. Should prepare half an hour in advance every 3) Mental aspect, found that when the supervisor assigns work and is ready to do it immediately, it reduces the backlog of work. 4) Inquiry aspect, found that the defects are checked and solutions are found to prevent them from happening again consistently.

Keywords: Application of the Four Bases of Power in the Work of Thai Red Cross Society Staff

บทนำ

สภากาชาดไทย เป็นองค์กรการกุศลเพื่อมนุษยธรรม ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2436 (ร.ศ.112) เนื่องจากเกิดกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศสเกี่ยวกับเขตแดนริมฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงและมีการสู้รบเกิดขึ้นเป็นผลให้มีทหารเสียชีวิตและบาดเจ็บ ได้รับความทุกข์ทรมานจำนวนมาก แต่ยังไม่มียุทธการกุศลใดเข้าไปช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้เป็นกิจลักษณะ ดังนั้น

กุลสตรีไทยที่สูงศักดิ์ในเวลานั้น โดยการนำของท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ ภริยาเจ้าพระยา ภาสกรวงศ์ (พร บุณนา) ได้ชักชวนบรรดาสตรีไทยช่วยกันเรียไรเงินและสิ่งของ เพื่อส่งไป ช่วยเหลือทหารที่ได้รับบาดเจ็บและมีความเห็นว่าควรจะมีองค์การใดองค์การหนึ่งช่วยบรรเทา ความทุกข์ยากของทหาร เช่นเดียวกับองค์การกาชาดของต่างประเทศ จึงได้นำความกราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี ขอให้ทรงเป็นชนนีบำรุง คือ เป็นองค์อุปถัมภ์ในการจัดตั้งองค์การเพื่อบรรเทาทุกข์ยากของทหาร ความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพอพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ทรงพระราชดำริว่าเป็นความคิดที่ต้องด้วยแบบอย่างอารยประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้จัดตั้ง “สภาอุณาโลมแดง” ขึ้น เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2436 ต่อมาถือเป็นวันสถาปนาสภากาชาดไทยและทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี ทรงเป็น “สภาชนนี” สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระวรราชเทวี (สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง) ทรงเป็นสภานายิกา ท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ เป็น เลขานุการินี และ พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าพวงสร้อยสอางค์ เป็น เภรัญญิกา สภาอุณาโลมแดง (นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสภากาชาดไทย, 2564)

อิทธิบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 คือ 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น ธรรม 4 อย่างนี้ ย่อมเนื่องกัน แต่ละอย่าง ๆ มีหน้าที่เฉพาะของตน ฉันทะ คือความพอใจในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่า ดีที่สุด ที่มนุษย์เรา ควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจ อันแรก ที่ทำให้เกิดคุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอน เป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ คำนี้ มีความหมายของความกล้าหาญเจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้ง สิ่งนั้น ไปจากความรู้สึกของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็น วัตถุประสงค์นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่ วิมังสา หมายถึงความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญา ไว้อย่างเต็มที่ หลักอิทธิบาท 4 จึงเป็น

หลักธรรมที่องค์กรขนาดใหญ่อย่างสภาาชาดไทยจะต้องนำไปปรับให้บุคลากรในสังกัดเดินไปตามเป้าหมายสู่ความนั้นสำเร็จ

ปัจจุบันนี้สถิติในแต่ละวันจะมีผู้ป่วยมารับบริการแบบผู้ป่วยนอกได้เพิ่มทวีคูณมากขึ้นถึงเกือบเท่าตัว จำนวน 2,500-3,000 ราย/วัน สถิติผู้ป่วยในจำนวน 720 ราย/วัน ผู้มาที่เขามารับบริการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ป่วยสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค สิทธิประกันสังคม ข้าราชการ พนักงานของรัฐ รวมถึงเงินสด เป็นผลทำให้การบริการของบุคลากรทางการแพทย์นั้น มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการกับประชาชนผู้เขามารับบริการ ทำให้เกิดความล่าช้าและเป็นปัจจัยสาเหตุหลักทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความเหนื่อยล้า ไม่มีความอยากที่จะทำงานตามมาด้วยการขาดความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีความสุขในการให้บริการกับผู้ที่เขามารับบริการในโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา (นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา, 2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้สิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาาชาดไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อจะทำให้ทราบถึงความตั้งใจในการประกอบคุณความดี ยึดมั่นแน่วแน่ใสในการให้บริการ ด้วยความมุ่งมั่นและเสียสละ ตรงไปตรงมาเปิดเผยความรู้สึกที่ดีต่อกันมากกว่าที่จะเป็นความรู้สึกในด้านลบ ความเที่ยงธรรม การวางตัว ตั้งอยู่บนหลักอิทธิบาท 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาาชาดไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าหน้าที่สภาาชาดไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาาชาดไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 2300 คน (จากสถิติ ณ ปัจจุบัน, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แพทย์ เทคนิคการแพทย์ นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ เจ้าหน้าที่พยาบาล อาสาสมัคร รวมถึงเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติงานที่เป็นผู้มีประสบการณ์ในโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จำนวน 341 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องดังกล่าว จำนวน 5 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ จำนวน 4 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายชื่อ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended) ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่สภากาชาดไทยที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ฉบับ

2) ส่งแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างตอบ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามโดยใช้ Google form

3) เมื่อได้คำตอบแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

4) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ขอลงชื่อจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 5 ฉบับ

2) ติดต่อประสานงาน เพื่อบันทึกวันเวลาและสถานที่ที่จะสัมภาษณ์

3) วันสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียง และถ่ายภาพ และผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยการบันทึกเทปและถ่ายภาพประกอบการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ระดับการการประยุกต์ใช้อิทธิบาท4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3) ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้อิทธิบาท4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรีกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้าน เพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วน อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

4) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5) การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมด ได้แก่ การจัดกรอบแนวคิด (Conceptualize) การแสดงความคิดเห็น (Commentate) จัดหมวดหมู่ (Category) การจำแนกกลุ่ม (Classify) สำคัญ

(Content) และประเด็น (Concept) จะกระทำไปพร้อม ๆ กัน ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมไปถึงภาพถ่ายในแต่ละครั้ง จัดหมวดหมู่ตามแต่ละตัวแปร ว่าครบถ้วนเพียงพอ และเหมาะสมแก่การนำไปวิเคราะห์สรุปผลว่าสมบูรณ์หรือไม่

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยพบประเด็นของผลการวิจัยที่สามารถนำมาเสนอเพื่อทำการสรุปผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, $S.D.=0.41$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านฉันทะ ($\bar{X}=4.22$, $S.D.=0.51$) รองลงมาคือ ด้านวิริยะ ($\bar{X}=4.16$, $S.D.=0.51$) และด้านจิตตะ ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.46$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิมังสา ($\bar{X}=3.92$, $S.D.=0.54$)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า เจ้าหน้าที่ที่การศึกษา และประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนเจ้าหน้าที่ที่มี เพศ และอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรีไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้แก่

1) ด้านฉันทะ การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาอากาศไทย ด้านฉันทะ ในการปฏิบัติหน้าที่ในงานทางด้านการบริการในรูปแบบของโรงพยาบาลนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องมีใจรักในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความภาคภูมิใจในงานที่ตนเองได้

ทำเพราะการงานงานที่โรงพยาบาลนั้น ถือว่าเป็นการทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาทางกาย พร้อมกันเป็นการรักษาอาการทางจิตใจให้ผู้มารับบริการได้คลายความทุกข์อีกด้วย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ต้องไม่มีความเบื่อหน่ายกับงานที่ตนได้รับมอบหมาย สนใจใส่ใจและร่วมงานกันด้วยมิตรภาพที่ดีต่อกัน จะทำให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงพยาบาลรู้สึกสบายใจในการปฏิบัติงานในทุก ๆ ครั้ง

2) ด้านวินัย การประยุกต์ใช้อำนาจ 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย ด้านวินัย ทักษะของการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องอาศัยความพากเพียร ขยันมีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มกำลังความสามารถในหน้าที่ของตนเอง รู้จักนับผิดชอบต่องานต่าง ๆ ของตนเองและของหน่วยงานอื่น ๆ ในโรงพยาบาลเพื่อที่จะทำให้ทุกงานสำเร็จได้ดังเป้าหมาย

3) ด้านจิตตะ การประยุกต์ใช้อำนาจ 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย ด้านจิตตะ การทำงานจักประสบความสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์แล้วนั้น เจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนต้องมีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน มีสมาธิที่แน่วแน่ ไม่ทอดทิ้งงาน มีการเตรียมความพร้อมที่จะเริ่มงานได้ในทุกวัน เมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรอบคอบตาม แต่ละคนมีภาระหน้าที่ที่ต้องทำมากมายไม่รู้จะทำอะไรก่อนหลังดี เมื่อเรามีใจพร้อม กายพร้อม จดจ่อต่อสิ่งที่เราคิดเราทำและรับผิดชอบแล้ว เราจะให้ความสำคัญต่อเป้าหมายก่อนสิ่งอื่น และงานก็จะสำเร็จได้ดังที่วางแผนไว้ทุกประการ

4) ด้านวิมังสา การประยุกต์ใช้อำนาจ 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย ด้านวิมังสา ต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อลดอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากทำงานได้เป็นอย่างดี รู้จักเพิ่มการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้จุดบกพร่องต่าง ๆ ได้พัฒนาและนำกลับมาใช้เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพกับผู้มารับบริการอย่างสูงสุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปรายผลในครั้งนี้มีหลายประเด็นด้วยกัน ผู้วิจัยขอเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. การประยุกต์ใช้อำนาจ 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การที่เจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย

นั้น มีใจรักในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ที่ทำให้เกิดความมีระเบียบวินัยและทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในงานที่ตนได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา และที่สำคัญจึงส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนมีความภาคภูมิใจในงานที่ตนกำลังปฏิบัติพร้อมทั้งมีความพอใจในเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกันและที่สำคัญโดดเด่นมากคือการทำงานที่มีความรู้สึกสบายใจในการปฏิบัติงานในทุกๆ ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจ มลสวัสดิ์ (2549 : 220) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายพบว่า ด้านฉันทะ ความพอใจรักใคร่ด้านวิริยะ ความเพียรพยายาม ด้านจิตตะ การเอาใจฝักใฝ่และด้านวิมังสา มีปัญหาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ ต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า เพศ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลวรรณ ไชยเรนทร์ และกันตภณ หนูทองแก้ว (2563 : 66-67) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ว่าการอำเภอชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการนำหลักอิทธิบาทธรรม ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านฉันทะ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน จัดอบรม สัมมนาในองค์กรเพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น ด้านวิริยะ จัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัย ด้านจิตตะ ให้มีการอบรมสมาธิแก่บุคลากรเพื่อให้ทำงานอย่างมีสมาธิ ด้านวิมังสา ให้เวลาอย่าเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย

3. จากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อำนาจ 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาการศึกษา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี

เจ้าหน้าที่สภาการศึกษาทุกหน่วยงานมีความรักใคร่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน ทุกครั้งที่มีการประสานงานภายในต่างหน่วยงานจะได้รับการติดต่อประสานงานที่เต็มไปด้วยความตั้งใจและความเต็มใจ ทั้งผู้ติดต่อและผู้มาติดต่อ ตลอดจนจนไปถึงทุกคนต่างมีใจรักในงานที่ตนเองเองได้รับ ใส่ใจ ทุ่มเท ทำด้วยความความตั้งใจ จริ่งใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของตัวเรา และเพื่อคนไข้ผู้มารับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจ มลสวัสดิ์ (2549, : 220) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักอริยาบท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การปฏิบัติตามหลักอริยาบท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายพบว่า ด้านฉันทะ ความพอใจรักใคร่ด้านวิริยะ ความเพียรพยายาม ด้านจิตตะ การเอาใจฝักใฝ่และด้านวิมังสา มีปัญหาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผล อยู่ในระดับมาก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการประยุกต์ใช้อำนาจ 4 ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สภาการศึกษา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี เจ้าหน้าที่สภาการศึกษาทุกหน่วยงานมีความรักใคร่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน ทุกครั้งที่มีการประสานงานภายในต่างหน่วยงานจะได้รับการติดต่อประสานงานที่เต็มไปด้วยความตั้งใจและความเต็มใจ ทั้งผู้ติดต่อและผู้มาติดต่อ ตลอดจนจนไปถึงทุกคนต่างมีใจรักในงานที่ตนเองเองได้รับ ใส่ใจ ทุ่มเท ทำด้วยความความตั้งใจ จริ่งใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของตัวเรา และเพื่อคนไข้ผู้มารับบริการ ในส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ 1.1 ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับระดับความเข้าใจและการตระหนักรู้ในหลักธรรมอริยาบท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) ของเจ้าหน้าที่ เพื่อประเมินศักยภาพในการนำหลักธรรมดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในมิติต่าง ๆ เช่น การบริการผู้ป่วย การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาตนเอง 1.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการทำงานก่อนและหลังการอบรมหรือส่งเสริมการใช้หลักอริยาบท 4 เพื่อประเมินผลลัพธ์เชิงประจักษ์ว่าหลักธรรมนี้ส่งเสริมคุณภาพการปฏิบัติงานได้จริงหรือไม่ 2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการบริหาร ได้แก่ 2.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการหลักธรรมอริยาบท

4 เข้ากับกระบวนการพัฒนาเจ้าหน้าที่ เช่น การอบรมภายในองค์กร การประเมินผลการทำงาน หรือการกำหนดตัวชี้วัดด้านจริยธรรมในการปฏิบัติงาน 2.2 ควรจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 เฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่ของสภาอากาศไทย โดยอ้างอิงจากผลการศึกษาวิจัย เพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง 3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต ได้แก่ 3.1 ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสำนักงานหรือหน่วยงานอื่นของสภาอากาศไทยในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลและหาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานด้วยหลักอิทธิบาท 4 อย่างมีประสิทธิภาพทั่วประเทศ 3.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 กับปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) ความพึงพอใจในงานและคุณภาพชีวิตในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- สุกิจ มลสวัสดิ์. (2549). การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 2(1), 1.
- อุบลวรรณ ไชยเรนทร์ และ กันตภณ หนูทองแก้ว. (2563). การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ว่าการอำเภอชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(2), 66-67.
- สภาอากาศไทย. (2564). นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสภาอากาศไทย. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2568 จาก <https://redcross.or.th/trcs-pdpa/>
- _____. (2565). นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา. เมื่อ 12 มีนาคม 2568 จาก <https://www.somdej.or.th/th/privacypolicy/>
- พิชิต ตันติศักดิ์. (2548). บทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลนครเชียงใหม่. ใน การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรีย์พร แซ่เอี้ยบ และพลพจน์ เข้าววิวัฒน์. (2561). การเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านจิตสาธารณะในสังคมไทยด้วยหลักสังคหวัตถุ 4. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 13(38), 12.

ประทีป จินฉ่ำ. (2540). การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นภารัตน์ อเนกบุญ, พระครูกลัยานสิทธิวัฒน์ และ สาระ มุขดี. (2560). การติดตามจิตอาสา
ที่ปฏิบัติต่อสังคมปัจจุบันอย่างยั่งยืน. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1),
21-22.